

також щодо того, чи проводяться регулярні конкурси для їх набору аналогічно з конкурсами щодо інспекторів Держпраці. Комітет нагадує, що Комітет із застосування норм у своїх висновках, ухвалених у 2018 році, рекомендував Урядові забезпечити, щоб статус і умови роботи інспекторів праці гарантували їхню незалежність, прозорість, неупередженість і підзвітність згідно з Конвенціями. **Отже, Комітет закликає Уряд зазначити заходи, вжиті з метою забезпечити, щоб інспекційні функції органів місцевого самоврядування здійснювалися під наглядом і контролем Держпраці. Комітет ще раз просить Уряд зазначити положення законодавства, якими регулюються статус і умови роботи «уповноважених посадових осіб», що працюють інспекторами праці (стаття 6 Конвенції № 81 і стаття 8 Конвенції № 129), а також указати, як саме забезпечується, щоб їхній статус і умови роботи гарантували їхню незалежність від будь-якого небажаного зовнішнього впливу. Комітет також просить надати додаткову інформацію про спосіб, у який забезпечується наявність в «уповноважених посадових осіб», що працюють інспекторами праці, належної кваліфікації для ефективного виконання інспекційних обов'язків (стаття 7(1) Конвенції № 81 і стаття 9(1) Конвенції № 129). У цьому відношенні Комітет запитує інформацію про інспекторів праці, що працюють в органах місцевого самоврядування, зокрема про кількість органів місцевого самоврядування, в яких зайняті ці інспектори, та кількість інспекторів у кожному органі; про рівні оплати праці та строк служби інспекторів праці органів місцевого самоврядування порівняно з інспекторами Держпраці; а також про те, чи потрібні програми навчання, передбачені для інспекторів Держпраці, також для інспекторів органів місцевого самоврядування.**

Статті 10, 11 і 16 Конвенції № 81 та статті 14, 15 і 21 Конвенції № 129. Матеріальні засоби та людські ресурси для забезпечення належного охоплення підприємств інспекцією праці. Комітет раніше запитував інформацію про заповнення вакантних посад інспекторів праці, заходи, вжиті для покращення бюджетного забезпечення Держпраці, й матеріальні ресурси Держпраці на центральному і місцевому рівнях. У цьому відношенні Комітет вітає повідомлення Уряду про те, що станом на 1 січня 2019 року чисельність інспекторів праці становить 710 осіб (тоді як у 2018 році вона становила 615 осіб) на 1003 наявних посад (у 2018 році – 904). Комітет, однак, зазначає відсутність інформації про матеріальні ресурси Держпраці на центральному і місцевому рівнях. **Отже, Комітет просить Уряд ужити заходів для забезпечення Держпраці на центральному і місцевому рівнях достатніми матеріальними ресурсами (приміщеннями, офісною технікою та матеріалами, транспортними засобами і відшкодуванням витрат на проїзд). Комітет закликає Уряд докласти зусиль для заповнення вакантних посад інспекторів праці та продовжити надавати статистичні дані про кількість інспекторів праці.**

Статті 12(1)(a) і (b), 16 і 17 Конвенції № 81 та статті 16(1)(a) і (b), 21 і 22 Конвенції № 129. Обмеження на діяльність інспекції праці. 1. **Мораторій на діяльність інспекції праці.** Комітет раніше з глибоким занепокоєнням відзначав установа мораторію на діяльність інспекції праці на період з 1 січня до 22 лютого 2018 року. У цьому відношенні Комітет бере до уваги заяву Уряду про те, що термін чинності закону, яким було запроваджено мораторій на здійснення державного нагляду, спливає 1 січня

2019 року. Комітет також бере до уваги зауваження ФПУ, де стверджується, що з березня 2020 року в рамках реагування на пандемію COVID-19 встановлено мораторій на проведення планових заходів державного нагляду на підприємствах, які віднесені до середнього та незначного ступенів ризику. *Ураховуючи особливі виклики, з якими зіткнулася країна в контексті пандемії COVID-19, Комітет закликає Уряд якомога скоріше відновити регулярну інспекційну діяльність, з дотриманням керівних указівок у сфері охорони громадського здоров'я в країні. Комітет просить Уряд надати його коментарі щодо будь-яких подій у цьому відношенні.*

2. *Інші обмеження.* Комітет раніше зазначав, що Закон № 877 від 2007 року «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (Закон № 877) і Постанова Кабінету Міністрів України від 2017 року № 295 про порядок здійснення державного контролю і державного нагляду за додержанням законодавства про працю (Постанова № 295) передбачають низку обмежень повноважень інспекторів праці. Це, зокрема, обмеження: i) власної ініціативи інспекторів праці щодо проведення інспекційних відвідувань без попереднього повідомлення (пункт 5 Постанови № 295) і частина 4 статті 5 Закону № 877); ii) періодичності інспекційних відвідувань (частина 1 статті 5 Закону № 877); та iii) дискреційних повноважень інспекторів праці на порушення негайних юридичних процедур без попередження (пункти 27 і 28 Постанови № 295). Комітет закликав Уряд, згідно з висновками Комітету з застосування стандартів, ухваленими у 2018 році, здійснити необхідні заходи й належні реформи для приведення служб інспекції праці та законодавства у відповідність до конвенцій.

Комітет *із глибоким жалем* зазначає, що Уряд не відповів на запит Комітету в цьому відношенні. Комітет також відзначає зауваження КВПУ, згідно з якими, відповідно до постанови Шостого адміністративного апеляційного суду від 14 травня 2019 року, дія постанови № 295 більше не поширюється на інспекцію праці й що Держпраці може здійснювати нагляд за застосуванням трудового законодавства тільки згідно з вимогами Закону № 877. Як зазначили КВПУ і ФПУ, порядок інспекційної діяльності великою мірою відтворює положення Закону № 877, і Держпраці проводить інспекційні відвідування згідно з вимогами цього Закону. У цьому відношенні Комітет бере до уваги прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 823, якою затверджено Порядок здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю (із змінами, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 року № 1132 та від 8 липня 2020 року № 617). Комітет з *занепокоєнням* зазначає, що Постанова № 823 (із змінами) передбачає обмеження повноважень інспекторів праці стосовно максимальної тривалості інспекційних відвідувань (пункт 9). Комітет зауважує також, що, хоча зміни, внесені Постановою КМУ № 1132, як здається, виключили з Постанови № 823 окремі обмеження, обмеження повноважень інспекторів праці залишаються чинними за Законом № 877. У цьому відношенні Комітет відзначає також зауваження ФПУ, де стверджується, що, згідно з другим абзацом пункту 1 зміненого Порядку, заходи з інспекції праці, крім заходів із питань виявлення неформальної зайнятості, повинні здійснюватися відповідно до Закону № 877. Крім того, Комітет відзначає посилання ФПУ на постанову Кабінету Міністрів України від 20 травня 2020 року № 383, яка

обмежує частоту проведення планових заходів державного нагляду відповідно до ступеня ризику, до якого віднесено суб'єкт господарювання, а саме: i) один раз на два роки – у суб'єктів високого ступеня ризику; ii) один раз на три роки – у суб'єктів середнього ступеня ризику; iii) один раз на п'ять років – у суб'єктів незначного ступеня ризику (пункт 5). ФПУ стверджує також, що проєкт Закону про основні засади державного нагляду, підготовлений Урядом, великою мірою відтворює Закон № 877 і також обмежує повноваження інспекторів праці.

Комітет нагадує своє загальне зауваження 2019 року про Конвенції з інспекції праці, в якому він висловив занепокоєння реформами, які істотно підривають саме функціонування систем інспекції праці, й закликав уряди усунути ці обмеження, щоб забезпечити відповідність Конвенціям №№ 81 і 129. Комітет нагадує також, що, згідно зі *статтями 12(1)(a) і (b) Конвенції № 81 та 16(1)(a) і (b) Конвенції № 129*, інспектори праці, забезпечені відповідними документами, що засвідчують їхні повноваження, мають право безперешкодно, без попереднього повідомлення і в будь-яку годину доби проходити на будь-яке підприємство, яке вони мають достатні підстави вважати таким, що підлягає інспекції. Комітет нагадує також, що *статтею 16 Конвенції № 81 і статтею 21 Конвенції № 129* передбачено, що інспекції проводяться так часто і так ретельно, як це необхідно для забезпечення ефективного застосування відповідних правових норм. Крім того, *статтею 17 Конвенції № 81 і статтею 22 Конвенції № 129* передбачено, що особи, які порушують правові норми, виконання яких повинні забезпечувати інспектори праці, або ухиляються від дотримання таких правових норм, підлягають негайному судовому або адміністративному переслідуванню без попередження, причому інспектори праці можуть на свій розсуд вирішувати питання щодо того, чи слід робити попередження або давати поради замість того, щоб порушувати таке переслідування. ***Комітет наполегливо закликає Уряд здійснити необхідні заходи й відповідні реформи для приведення служб інспекції праці та національного законодавства у відповідність до положень Конвенцій №№ 81 і 129, зокрема статей 12(1)(a) і (b), 16 і 17 Конвенції № 81 та статей 16(1)(a) і (b), 21 і 22 Конвенції № 129, а також забезпечити, щоб подальші обмеження не встановлювалися. Комітет нагадує, що Уряд може скористатися технічною допомогою МОП у цьому відношенні. Комітет також просить Уряд надати свої коментарі до зауважень ФПУ, надати інформацію про зміни в законодавстві, яке регулює питання інспекції праці, і передати екземпляр нового Закону про основні засади державного нагляду в разі його прийняття. Насамкінець Комітет просить Уряд надати інформацію про проєкт Закону № 1233 від 2 вересня 2019 року, схвалений Комітетом Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, яким передбачені подальші обмеження повноважень інспекторів праці щодо застосування штрафів до окремих категорій підприємців, а також зменшення розміру застосовних штрафів.***

Комітет порушує інші питання у запиті, направленому безпосередньо Урядові.

[Урядові пропонується надати повну відповідь на ці зауваження у 2021 році.]